

«DE VIRGINIBUS...»

El mes d'octubre passat, en una estada a Montesquiu (Osona), vaig veure unes imatges d'un agermanament entre aquesta població i una altra amb el mateix nom a Occitània. El fet en si no tindria més transcendència si no fos que em va recordar les intencions d'uns regidors del consistori de la nostra vila que, ja fa uns anys, van iniciar contactes per a un hipotètic agermanament amb un poble homònim de Verges, situat al cor del Franc Comtat, al departament francès del Jura. No és d'aquest projecte que parlaré, entre altres coses perquè no sóc la persona més indicada per a fer-ho, però sí que vull parlar-vos del nom de Verges i dels homònims que tenim més o menys a prop de casa.

Sobre el nom

Els meus estudis de filologia m'havien portat a creure que el nom de la nostra vila era un hagiotopònim (nom d'advocació d'algun sant) d'arrel clarament llatina. L'estudi de Salvador Vega, *L'antic castell de Verges*, admirable en molts punts, es fa ressò, pel que fa al nom de la nostra vila, d'una teoria de Pere Balañà, suggeridora però que

planteja seriosos dubtes. Balañà planteja la possibilitat que Verges i molts altres topònims de la contrada fossin d'arrel àrab. No em posaré a discutir si els àrabs entraven o no riu amunt, ni si un cabdill famós va donar nom a la plaça forta; en tot cas, això no passen de ser teories enginyoses, sense que de moment tinguin cap mena de contrastació perquè puguin validar-se científicament.

El nom de Verges no apareix documentat fins al segle X, i la dominació àrab, si és que se'n pot dir així, és de dos segles abans. El cert és que els àrabs entren a la península Ibèrica per Guadalete a finals de la primera dècada del segle VIII i en només vint anys arriben a Peitieu (Poitiers), on són derrotats pels francs (el 732). Crec que és de lògica pensar que vint anys de campanya militar no donen prou per a fer assentaments estables ni canviar les estructures socials i culturals de la població. De fet, ho haurien començat a fer a partir de la segona meitat del segle VIII, com ho demostren els efectes d'una dominació estable a la Catalunya Nova, però quin efecte podia tenir aquesta suposada arabització sobre el nostre territori si l'any 785 Girona (i totes les terres d'Empúries i Besalú) són lliurades a l'emperador Carlemany, sense vessar ni una gota de sang, pels seus propis ciutadans? ¿Una dominació circumstancial que en el millor dels casos hauria durat cinquanta o seixanta anys és suficient per a canviar el nom de les coses o per a batejar a tort i a dret de manera que resulti que la majoria dels topònims de l'Empordà central són d'origen àrab? O ens han explicat la història malament o l'arabització del país no dóna per a tants noms aràbics com suggereix l'article esmentat.

Els dubtes que encara em podien haver quedat després d'aquesta reflexió s'esvaïen després de l'associació d'idees que em va provocar l'homonímia entre Montesquiu i Montesquieu, de la qual us parlava al començament. Doncs bé, Verges també té unes quantes poblacions homònimes a les terres germanes d'Occitània, i fins i tot en terres més allunyades. I quan dic homònimes vull dir completament, amb el mateix nom, ja que ni tan sols presenten la diftongació en *ie* (Vièrge), pròpia de l'occità i també del francès. Si ja semblava improbable la teoria de l'arabisme aplicada a l'Empordà, és del tot impensable a les muntanyes de l'altre costat del Pirineu i en terres encara més llunyanes. Tot això em portava a pensar que potser a uns quants centenars de quilòmetres de la nostra vila hi havia altres pobles amb qui compartíem alguna cosa que els feia més veïns, més propers a nosaltres que no pas la distància real que ens separa. Alguns d'aquests pobles, pocs, els he visitat i espero poder fer el mateix amb tots els altres, però ara us els situaré per si algun curiós viatger vergelità em pren avantatge en aquest camí.

PEIXATERIA

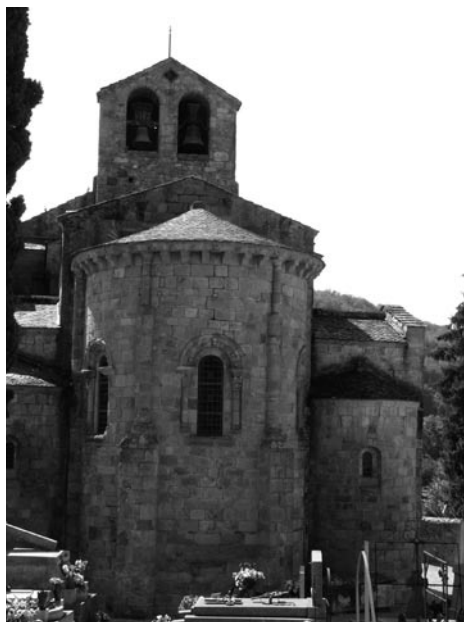

COLL

L'ESCALA
TORROELLA DE MONTGRÍ

Verges i Sant Jan de Verges

Són dos poblets veïns, separats tan sols per un riuet, que podeu trobar a prop de Foix, a l'Arièja, a l'altre costat d'Andorra. Verges és un poble minúscul, quatre cases ben comptades. Sant Jan és un xic més gran, uns 700 habitants, i, com la nostra vila empordanesa, creuat per la carretera principal de la comarca. Té una església romànica preciosa, envoltada per un cementiri, com solien ser les esglésies antigament, però amb tanta quantitat de flors i tot tan polít que, en comptes de provocar la mica d'animadversió que provoquen aquests llocs, ve de gust quedar-s'hi una estona badoquejant.

Església de Sant Joan de Verges (Occitània)

Verges, prop de Llemotges

Llogaret adscrit a Sant Pau, la població de referència. Situat en plena plana llemosina, és un lloc molt i molt fèrtil, tant pel que fa a la ramaderia com a l'agricultura, però és tan petit que no surt gairebé als mapes i ni la gent dels voltants no en sap donar referència.

Les Deux Verges

A l'Alvèrnia; una petita població que no arriba a 100 habitants. Relativament a prop de la Casadei –en francès, la Chaise-Dieu–, una endreçada població amb una interessantíssima dansa de la Mort pintada al fresc a les parets del cor de l'església.

Verges

A tocar de Suïssa, al departament francès del Jura, amb una població que no arriba a 200 habitants i una superfície de poc més de 6 km². Tot i que és a prop dels Alps, no té gaire altitud (500-600 m) i es troba envoltada de boscos. Encantadora per a perdre-s'hi, i això és el que va passar als tres regidors del nostre poble que, com us explicava abans, van anar a visitar-la. Té un antic castell, avui de propietat particular, i sembla que com a mínim els d'allà van trobar curiós que algú els anés a veure i s'interessés per ells.

Castell de Verges (Franc Comtat)

La llista podria continuar si hagués volgut afegir-hi els topònims parcials, o sigui els que, volent dir el mateix, tenen una pronunciació adaptada a la llengua de cada país. El recorregut ens hauria portat cap a Itàlia, Anglaterra, Alemanya, etc. I és que tota l'Europa cristiana és farcida de topònims que d'una manera o altra fan referència a les Verges.

JORDI ROCA I ROVIRA

c/ Primitiu Artigues, 2 - Tel. 972 76 08 22
17257 TORROELLA DE MONTGRÍ